

KEMAL
SAYAR

BİRAZ YAĞMUR KİMSEYİ İNCİTMEZ

Kemal Sayar

Biraz Yağmur Kimseyi İncitmez

Kapıdan içeri girdiğinde on altı yaşındaydı. Kapıdan içeri girdiğinde ikinci rüzgârı dalları eğmeye başlamıştı. Bulutlar Bağdat Caddesi kalabalığı üzerinde geziniyor, bir yağmur ha yağdı ha yağacak, sahneye çıkmak için sırasını bekliyordu. Kapıdan içeriye girdiğinde kafamda bir sürü şarkı birbirine karışıyordu: Van Morrison, 'Bugünlerde hiç yağmuru gören var mı?' diyor, Katie Melua 'Pekin'de dokuz milyon bisiklet'ten bahsediyordu, her zaman adamım Tom Waits köşeden laf yetiştiriyordu: 'Biraz yağmur kimseyi incitmez'. Fonda ebedî bir müzik olarak daima George Winston oluyor, uzak kışlardan, karla güzelleşmiş bir Aralık'tan ruha piyanosuyla dokunuyordu. Günlerden bir gündü işte, Kemal Sayaroviç var mıydı yok muydu dedirtecek bir gündü, her zamanki rutin işler, okunamamış kitapların, uzun zamandır görülememiş dostların ve bir türlü, aylak ve serbest bir hayatın ruhu özgürleştiren çağrısına icabet edemiyor olmaklığın getirdiği pişmanlıklar, uzun saatler çalışmanın getirdiği yorgunluklar, farkına varmadan bir anda yaşlanıvermiş olmanın şaşkınlığı derken, akıp giden bir gündü bu da diğerleri gibi. Arada gözlerim yan penceredeki ağaca değiyor, arada ayağa kalkıyor odaları geziniyor, ruha bir canlılık, kalbe bir neşe verme gayreti içinde kafamda kitap projeleri tasarlıyor, bol çay, kahve ve arada tütün ile ayakta kalmaya çalışıyorum. Ruhta uçucu ve uçarı bir neşe belli belirsiz geziniyor, kendini önemseme duygusu, egoyu alt etme yönünde okunmuş sayısız yazıya ve işitilmiş

onca tenbihe rağmen yine ve her seferinde ruhu yokluyordu. Saygın bir işim vardı, bu işten zengin olmayacaksam da fena sayılmaz bir gelirim ve daha da önemlisi, ruhun yaraları için sadece beni kendilerine emin kılmış danışanlarım vardı. Günlerden bir gündü, yıllar var ki şiir yazmamıştım. Şiirin ve has duyguların gereksindiği 'boş uzay' bir süredir çıkmıştı hayatımdan, teorilerin adamıydım artık, ruha dokunan sözlerin değil. Kapı açıldı.

Kapıdan içeri on altı yaşında bir genç kızın ruhu girdi. Bedeni bir hastalık nedeniyle durakalmış, on altı yaşındayken, üç yaşında bir çocuğun bedenine sığmıştı. Zihin geliyor ama beden üç yaşında durup bekliyordu. Ağlayarak, 'ben büyümek istiyorum', dedi. Bir el elimi tutmuş ve sanki ben onu bırakırsam okyanuslarda yitip gidecek. Belki doktor amcası onun için sihirli bir formül saklıyor da bu onulmaz hastalığa bir şifa bulacak. Bağdat Caddesi'ne değilse bile benim içime sağanak hâlinde yağmurlar yağıyor, şimşekler ruhumun çöllerinde çakıyor, hayatın tuhaf mucizelerinden biri olan bu karşılaşma anının şaşkınlığını üzerimden atmaya çalışıyordum. İnsanların onun narin bedenine şaşkınlıkla bakakaldığı her seferinde bir kum fırtınası içini allak bullak ediyor, yabani bakışlardan kendisini koruyamayan ruhu yeisle tıka basa doluyordu. Sadece ağlayarak bu dünyaya bir not düşüyor, sadece ağlayarak dışa taşabiliyordu. Onunla konuşmalı, onun ruhuna değebilmeliydim. Anne ve babasından bizi yalnız bırakmalarını rica ettim. Bir inilti ve bir fısıltı hâlinde yaşayan bedeni kendisini dillendirmek istediğinde daha fazlasını veremiyordu, fısıltısı göz yaşlarına ekleniyor, çok ama çok gürültülü bir dünyada işitilmesi giderek zorlaşıyordu. Usulca onun yanına, koltuğun kenarına çömeldim, gözlerimizi hizaladık ve tıpkı onun gibi fısıldayarak konuşmaya başladık. 'Hiç doğmamış olmayı dilerdim...' dedi. Ya rabbi, bu nasıl bir çığlıktı böyle!

Bu kadar narin bir bedenden, bir fısıltı hâlinde yükselen bu neşide, dünyaya bırakılmış bu güçlü manifesto nasıl yükseliyordu. Bıraksam kendimi, varoluşun bu saf bildirisi karşısında hüngür hüngür ağlamak isterdim. Gözlerimde biriken yaşları tuttum. ‘Hiç doğmamış olmayı dilerdim...’ Varlığın ıstırabı bu kadar saf, bu kadar katıksız, kalbe bu kadar işleyen bir biçimde tarif edilebilir miydi?

Yan yana konuştuk onunla. Seslerimiz değişiyordu birbirine, o kadar ki kalplerimiz değişiyordu, ve bu yakınlık, Allah’ın bu lütfu karşısında içim haşyetle doluyordu. Anlamak ve hissetmek bizi insan kılar. Bu arınışla insan oluruz. Terapist kimdi? Ben mi, yoksa bu narin kız mı? Onun saflığı beni de yıkadı. Arındım. Ve kirlenmiş, yönünü şaşırılmış bir dünyada ele geçirdiğimiz o masumiyetin her bir anını kıymetlendirerek konuştuk. Birbirimize fısıldadık. Samimiyet ruhun özgürlüğüdür. O da ben de o kadar içten, o kadar yapmacıksız, o kadar kendimizdik ki. Ona insanın bu dünyada bedeniyle değil, sadece ruhuyla var olduğunu söyledim. Sadece ruhumuzda taşıdığımız mücevherlerin bizi başka insanlardan farklılaştırdığını, akledilen kalbin ne büyük bir bağış olduğunu.

Onu anladım. O beni anladı. Odadan çıkarken gözyaşları dinmişti. Benimse başım dönmüş, sersemlemiştim. ‘Biraz yağmur’ diye mırıldandım, ‘kimseyi incitmez’.

Birinci Bölüm

DİP NOKTASI

'Bu Kadar Acı İçin Çok Küçük Bu Filistin'

Gazze için
dua zamanı.
Şehit yavruların
resimlerine
bakıyorum. Ne
kadar güzeller. Bu
güzellik duygusuz
dünyaya meydan
okuyor. Bu güzellik
hayatta maddi
olanın dışında başka
bir varoluşun da
mümkün olduğunu
haykırıyor.

Şiirimizin büyük ustası Cahit
Koytak'ın Gazze Risalesi'nden al-
dım başlıktaki dizeyi. Gazze için ne
yazılabilir? İnsanlığın bu dönemeç
noktasında, bu duygu yıkımı kar-
şısında insan sesle, sözle, şiirle karşı
koyabilir mi olan bitene? Vicdanı
olan herkes, küçücük çocuklara
kıyan kahrolası ölüm makinesini
lanetliyor. Bir yüreği olan herkes,
çaresizliğin verdiği bir ıstırapla ağlı-
yor, haykırıyor, Filistin adlı o büyük
acıyla saf tutuyor. Ama vurulan bi-
zim evlerimiz değil. Akşam haberle-
rinde gözlerimizin ucunda biriken
yaş, sonrasında kolayca buharlaşıp
dağılabiliyor. Türkiye'de Filistin me-
selesi üzerinden bile iki türlü varo-
luş okumak mümkün görünüyor.
'Derin Türkiye' Filistin'le ruhsal
bir temas kuruyor, onun için dua
ediyor, onunla birlikte öfkeleniyor,
onunla birlikte ağlıyor. Kimileri de o
acının yanından bile geçmek istemi-
yor, 'ama...'yla başlayan cümlelerle,

çağın bu son barbarlığını temize çekiyor. İnsanın iyiliğine duyduğumuz inanç, küstah savaş makinesine çarpmakla bir kez daha sendeliyor. Başkalarının ölümüne karar verenlerin, başkasının acısı üzerinden kendilerine politik kariyer biçenlerin, ölü bebek gövdeleri üzerinden güvenlik vaat edenlerin insan değil bir makine olduklarını sanıyorum. Yüzlerini sıyırsak altlarından robotik aksam görünecek.

Mütecevizlerin, politik katillerin yalan söyleyebilme kabiliyetleri dikkatimi çekiyor. Kolayca, arsızca yalan söyleyebiliyorlar. Kolayca, arsızca bebekleri öldürebiliyorlar. Arsız psikopatlar politik suratlarla kan ticareti yapıyor. Bir bilim kurgu filminde gibiyiz. Kötü robotlar dünyaya ölüm kusuyor. Hayır, insanlığın gördüğü onca savaş, onca acı ve yıkımdan sonra bu kadar kötülüğü artık bir insan yapıyor olamaz. Bunlar duyguları alınmış, insanlıkla ilgili bütün hücreleri yok edilmiş, robotlaştırılmış yaratıklar.

Gazze için dua zamanı. Şehit yavruların resimlerine bakıyorum. Ne kadar güzeller. Bu güzellik duygusuz dünyaya meydan okuyor. Bu güzellik hayatta maddi olanın dışında başka bir varoluşun da mümkün olduğunu haykırıyor. Hayatın sadece özgürlük ve onur için yaşanmakla bir değer ifade edebileceğini söylüyor. Robotlar insanları öldürüyor. Dünyanın kalan kısımlarında başka robotlar alkış tutuyor. Herkes insanlık veya robotluk katsayısına göre bir tutum takınıyor. O güzel yavrular, o bir taneler, o ciğerpareler, anne ve babaları insan olduğu için ölüyor.

Zalimin araç gereciyle zalime karşı koyamazsınız. Onlarla 'akıllı' bomba üretmekte yarışamazsınız. Küstahlığın dili, kederin dilinden anlamaz. Siz peygamber toprağının vârislerisiniz. Fosforlu bomba üretemezsiniz. Fosforlu bombalar yağmaya başladığında, kalbinizden başka sığınak yok size. Koytak'ın

dizeleriyle: ‘Çok acı çektin, yapabilirsin bunu, / çok acı çektirdik sana, / kimse hak etmiş olamaz / senden daha fazla / ve hepimizin adına, / konuşmayı Tanrı’yla da, tağutla da! / Konuş ve razı olma daha azına, yeryüzünü iste / yeryüzünün bütün çocukları adına / konuş ve razı olma, Gazzeli Yusuf, oğlum / kapısına ‘Filistin Devleti’ yazılı / yeni bir toplama kampına!’. Bu savaş dileriz ki tağutların, robotların son savaşı olur. Yüce Tanrı’dan dilerim ki katil robotlar zelil olur, perişan olur. Cennetin çocukları, bu dünyaya bir zafer bıraktılar. ‘Akıllı’ bombalara yüreklerini siper eden mazlumlar, insanlığın zafer bildirisidir. Büyük düşünür ve şair Sezai Karakoç’un dizeleriyle bitirelim:

“Sakın kader deme, kaderin üstünde bir kader vardır
Ne yapsalar boş göklerden gelen bir karar vardır
Gün batsa ne olur geceyi onaran bir mimar vardır
Yanmışsam külümden yapılan bir hisar vardır
Yenilgi yenilgi büyüyen bir zafer vardır.”

Komşundan Kendin Gibi Kork!

Her şeyin maddeye indirgendığı, herkesin kaynağı ne olursa olsun maddi gücüne göre itibar gördüğü bir ülkede, komşundan veya evladından kendin gibi korkmak, sıradan bir maliyet olup çıkıyor.

Şişkin egolar çağında, 'narsisizm salgını'nın cangalında yaşıyoruz. Ailenin bir ferdi diğer bütün fertlerini öldürebiliyor, komşular veya öz anneler çocukları katlediyor. Acımasızlığın şahikası. Türkiye toplumu da dünyanın yaşadığı toplumsal değer aşınmasını bütün hızıyla yaşıyor. 'Komşunu kendin gibi sev' deniyordu Kitab-ı Mukaddes'te. İslam da komşuluk ahlâkını yüceltir, komşuyu âdeta aile fertlerinden birisi sayar. Oysa günümüz Türkiye toplumunda değil komşu, aile fertleri dahi 'olağan şüpheliler' arasına yazılmaya başlandı. Günümüzün sloganı, Zizek'in esprili diliyle ifade edersek, '*komşundan kendin gibi kork!*' olmuştur. Felaketlerin hiç umulmadık yerlerden sillesini indirdiği bir endişe çağında yaşıyoruz. Ayakta ve hayatta kalmanın önemli mesele olduğu bir çağda yaşıyoruz. Günlük gazetelerde nasıl sağlıklı ve uzun bir ömür sürebileceğimize dair öğütler okuyoruz.

Her yerde öğüt ve yasaklar cirit atıyor ve insan bunlara gözü değdiğinde bir suçluluk duygusuna kapılmadan edemiyor. 1990'ların sloganı *kendin ol ve yap gitsin* iken, bugün medya eliyle yürürlüğe konan yeni düstur, 'ne yaparsan yap yanlış yapacaksın, iyisi mi sen bizim öğüdümüzü dinle' şeklinde kendisini gösteriyor.

Aile katillliği, Türkiye'nin yeni şiddet biçimi olarak sınır uçlarımızı törpülüyor. Bildiğimiz dünya değişiyor, yerle bir oluyor. Oysa aile *kişinin sadece kendisi olduğu için sevildiği yer* değil miydi? Artık bir ailenin yüzleri de 'fotoğraflar kadar kısa ömürlü'. Aile de insan gezegeninin soğumasından nasibini alıyor. Ailenin içinde de küçük, birbirine ulaşmaz adacıklar beliriyor. Aile fertleri de ekmeğin büyük dilimini nasıl alabileceklerinin davasını güdüyor. Narsisizm kültürü, bütün dünyayı kasıp kavurduğu yetmezmiş gibi, iştahlı bir köpek balığı hâlinde bizim sahillerimize vuruyor.

Geçtiğimiz yıllarda ailenin içine sokulan şiddet Mardin ve Adana kitle katliamlarında kendisini gösterdi. Bu katliamlarda arsız bir narsisizmin izini sürmek mümkün. Sadece kendisi için yaşayan, kafalarındaki küçük hesaplar engellendiğinde, itiraz sahiplerini şiddet kullanarak yola getirmek isteyen sapkın ruhlar. Şiddet uygulayan insanların özsaygılarının düşük olduğu ve şiddeti uygulamakla kendilerini güçlü hissettikleri önermesi, artık psikoloji biliminin tozlu raflarına terk edilmiş bulunuyor. Saldırgan insanlar, özsaygıları yüksek, kendilerini fazlasıyla beğenen kişiler. Saldırganlığın özünde bir çarpışma yatıyor: Kişinin kendisini algılama biçimiyle bu algıyı paylaşmayan, onu tenkit eden kişinin yükselttiği ses çarpışıyor. Tehdit altındaki egotizm. Evet, egotizm, egoizm değil. Siz kendinizi beğeniyorsunuz, birisi sizi beğenmiyor. Size sizin zannettiğiniz kadar mükemmel olmadığınızı söyleyen kişiye yumruğu indiriyorsunuz.

Diyelim ki hakkınızda kötü bir kanaat size iletildi. Ne yaparsınız? Haklılık payı olduğunu düşünerek kendinizi gözden geçirebilirsiniz. Ama insan elbette bundan hoşlanmaz, özsaygımız yara aldığında üzüntü, depresyon, hayal kırıklığı, endişe ve utanç hissederiz. Diğer seçenek bu olumsuz kanaati yanlış olarak kabul etmek ve kendiniz hakkında iyi düşünmeye devam etmektir. Ancak bu durumda da hakkınızdaki kanaat havada asılı kalmaya devam etmektedir. Kızmaya başlarsınız. Bu kişi nasıl olmuş da hakkınızda doğru olmayan bir söz sarf edebilmiştir? Kestirme cevap, size bu kişinin yanlış yolda olduğunu fısıldar, öfke duyarsınız. Öfke de nihayetinde tatsız bir duygudur ancak dışa ve başkasına dönüktür, kendinize değil. Saldırganlık böyle başlar.

Şişmiş özsaygıları olan insanlar hayatta daha çok ego tehdidi algılar. Kendilerini olduklarından değerli algılayan kişiler, bu algıya tehdit olarak gördükleri her durumda saldırganlaşabilir. Sözgelimi ABD’de tecavüz mahkûmlarıyla yüz yüze görüşme yoluyla yürütülmüş bir çalışma, bu kişilerin kendilerini gayet yetenekli, becerikli ve başarılı olarak tarif ettiğini göstermektedir.

Şişkin egolar çağında, ‘narsisizm salgını’nın cangılında yaşıyoruz. Türkiye toplumu da dünyanın yaşadığı toplumsal değer aşınmasını bütün hızıyla yaşıyor. Hiper kapitalizmin insana maliyeti bu işte. İnsan insana yabancılaşıyor. Aile üyeleri ve komşular birbirine düşman kesiliyor. Bütün Anadolu şehirlerine o ruhsuz alışveriş merkezlerini dikenler, şehirlerin ve insanların ruhunu solduranlar, yaptıkları tek şeyin o kaba saba binalar olmadığını fark etmeliler. Her şeyin maddeye indirildiği, herkesin kaynağı ne olursa olsun maddi gücüne göre itibar gördüğü bir ülkede, komşundan veya evladından kendin gibi korkmak, sıradan bir maliyet olup çıkıyor.

Dip Noktası

İçimizden biri
dur demeyi akıl
edemediği için,
durun ne oluyor,
ne yapıyoruz
diyemediği için,
sadece bunun için
bir yangın yerine
dönerse bu güzel
vatan, pişmanlığın
ateşi önce bizi,
lal olmuş dilimizi
kavuracak.

İnsanlığın dip noktası için Mar-
din Bilge köyü katliamına bakmak
yeter. Bu ölçüde bir vahşet nasıl ger-
çekleşebilir? İnsan bilinci nasıl olur
da böyle bir düşünüş yaşayabilir? Hangi
çıkarcı uğruna olursa olsun, nasıl bir
vicdan kirlenmesi hamile kadınlara,
çocuk ve yaşlılara, ibadet eden insan-
lara ateş etmeyi mümkün kılabilir?
Anlamaya çalışıyorum. Aklıma gelen
ilk açıklama duyarsızlaşma oluyor.
İnsanların eline devlet tarafından si-
lah verildiği, adam öldürmenin bir
bilgisayar oyununa dönüştüğü, öl-
menin ve öldürmenin sıradanlaştığı
bir zeminde kendinizi istinat edece-
ğiniz bir referans çerçevesi kalmıyor.
Hayatın kutsal olmadığı bir yerde kıt
vicdanlar sadece kendi çıkarları ve
kendi zümreleri için yaşamayı yeğli-
yor. 'Zalimlik kültürü'nde başka bir
seçenek yok: Ya ölecek ya da öldüre-
ceksin. İlk insanı öldürdükten sonra,
gerisi, anlaşılan daha kolay geliyor.

İnsan bir kez öldürmeye görsün, bilinç kararıyor, yapılan kanıksanıyor. Adam öldürmeyi oyun saymak gibi sapkın bir halet-i ruhiye sökün ediyor. İnsan canına kıyan kişinin arsızlığı had safhada. Ruanda'da cinayete ortak olmak istemeyenler, sadece sopalarla katılmışlar iç savaşa başlangıçta. Ama bu durumu fark eden diğerleri, hemen onların ellerine de satırları tutuşturmuş, 'en azından bir insanı öldürmeli ve suça iştirak etmeliler, yoksa bizi ihbar ederler' düşüncesiyle barışçıl insanlar dahi en azından bir cinayete zorlanmış. Bir kez zorlamayla da olsa insan öldürenlerin, daha sonra daha kolay öldürdüğü fark edilmiş.

Hep dikkatimi çekmiştir kıyıcının o narsistik kötülüğü. Öldürdüğü kişinin hayatının hiç değeri yoktur ama kendi hayatı çok kıymetli olduğu için teslim olmaz, kaçır, saklanır. Cana kıyan kişi yeryüzünde Tanrılık iddiasında bulunur, arkasına gizlendiği silahla bir anlığına güçlü olmanın sapıkça hazzını yaşar. Özellikle kitle katliamına kalkışan arsız psikopatlar, bu büyüklenme hissini sonuna kadar yaşıyor, kutsala, Tanrı'ya açıkça meydan okuyorlar.

Küçücük bir köydeki koca koca egolara bakın. Kendisini dev aynasında gören arsızların ahmakça meydan okuyuşuna bakın. Dünyayı kendi köyünden, insanlığı da sadece kendi yakın çevresinden ibaret sayanların küstahlığına bakın. Bu ham ruhların eline silahları tutuşturarak onları zapt edilmez canavarlara kim dönüştürdü? Bunun bölgeyle, töreyle, cehaletle bir ilgisi olduğunu sanmıyorum. Bu küresel bir olgu.

Almanya'da, ABD'de okulları basıp önüne gelenleri öldürenler hangi ruh sapmasından besleniyorsa Bilge katilleri de oradan emziriliyor. Bu durum, egoizmin şahlanmasıdır. Kendini evrenin merkezine yerleştirerek başkalarını inkâr etmek. Modern barbarlık. Sıradan insanı canavara dönüştüren bir ruh

dizgesiyle karşı karşıyayız. Büyüklenmenin en üst noktasında katil adayı şunu söyler: Her şeye hakkım var, dilediğim her şeyi yapabilirim, benden başkasının canını da alabilirim. İnsanın sadece kendisi için yaşadığı, moral ve dinî değerlerin alt üst olduğu bir dünyada, her şey mubahtır.

Bu olay bütün ahlâk kodlarını alt üst ediyor. Törenin de iyi kötü ahlâki bir düsturu vardır. Hamile kadına, çocuğa, yaşlıya ve ibadet eden kişiye aynı anda yönelen bir katliam, ona kalkışanın büyüklenmeci sapkınlığından başka bir unsurla açıklanamaz. Bu menfur katliam, insan kötülüğünün, bencilliğinin, had tanımazlığının korkunç bir örneği olarak hepimizi incitiyor. Türkiye bir değer buhranı yaşıyor. İnsan öldürmek, cana kıymak bu yüzden kolaylaşıyor. Kaç yıldır söylemekten dilimizde tüy bitti, bu ülkeye ekonomik reform programları kadar sosyal reform programları da gerek. Hayatın kutsiyetini bize fark ettirecek bir eğitim müfredatı, insana umut ve sıcaklık veren televizyon dizileri, halkına ve birbirlerine saygılı liderler gerek.

İçimizden biri dur demeyi akıl edemediği için, durun ne oluyor, ne yapıyoruz diyemediği için, sadece bunun için bir yangın yerine dönerse bu güzel vatan, pişmanlığın ateşi önce bizi, lal olmuş dilimizi kavuracak.

Norveç Katliamı İçin Otopsi

Norveç katliamını
bir psikopatın
münferit bir eylemi
olarak okumak
yerine, yabancı
düşmanlığını
besleyen ırkçı bir
kültürün uzun,
karanlık bir kış
gecesi olarak
tanımlamak kanımca
daha yerinde
olacaktır.

Dünya şaşkın. Bu ölçüde bir şiddet nasıl oldu da dünyanın en huzurlu ülkelerinden birisi olarak kabul edilen Norveç'te gerçekleşebildi? Dahası nasıl, bilindik cani stereotiplerinin dışına çıkan bir adam, çoğu çocuk olan yurttaşını böylesine umarsız bir neşe içinde katledebildi? Temmuz 2011 Norveç katliamı, soğukkanlı bir psikopatın acımasız eylemi olarak okunursa sadece, pek çok şeyi gözden kaçırıyoruz demektir. Bu eylemi ortaya çıkaran zihin iklimini, çok kültürlülüğün içinde yeşeren bu fundamentalist bakışı, onun şiddeti esinleyen ve içinden şiddet peygamberleri türeten sapkın *entegrizmini* fark edebilmeliyiz. Bu saldırı küresel dünyanın yeni bir resmini sunuyor bize, dünyanın hiçbir yeri artık huzur içinde değil ve artık 'komşundan kendin gibi kork!'manın zamanıdır. Çünkü modern tahayyülde komşu, Freud'un çok önceleri şüphelendiği gibi, farklı ve ayrık

yaşam biçimi bizi tehdit eden kişidir, örseleyen bir mütecavizdir, hayatımızı yolundan saptıran ve çok yakınımıza geldiğinde, yolumuzun önünden çekilmesi için itip kaktığımız kişidir. Bütün bunlar küreselleşmenin gerginlikleri. Her şeyin her yere her zaman akabildiği ve daha çok iletişimin daha çok çatışma anlamına gelebildiği bir dünyada yaşıyoruz artık. Küresel köyde herkes birbirinden haberdar: 2005 sonbaharında Danimarka'da yayınlanan ve Hz. Peygamber'i hedef alan utanç verici karikatürler, o karikatürleri hiç görmemiş ve Danimarka'ya pek uzak coğrafyalarda yaşayan Müslümanları incitip sokaklara dökabiliyor. İşte bu küresel köyün karanlık yüzüdür: Birbirimizi anlamak yolunda duyduğumuz istek; birbirimizin yolunu kesmemek, birbirimizin kutsallarına saygı duymak, gerektiğinde birbirimizin yolundan çekilmek tarzında bir nezaketle birleşmediğinde, daha fazla çatışmaya geçit verebiliyor.

Norveç'e dönersek, yakın geçmişe dek görece homojen olan bir toplumun artan göçlerle birlikte çok kültürlülüğe yol aldığı, politika yapımcıların çoğulculuğu bir ulusal strateji olarak belirlediğini görüyoruz. Bu durumun, dünyayı *biz ve onlar* şeklinde ayıran, yabancı, göçmenin veya komşunun kendi saflığını tehdit ettiğinden endişe eden, küresel dünyanın güvenlik paranoyaları ile zehirlenmiş ırkçı/entegrist/aşırılıkçı kesimlerde bir öfke yarattığı aşikâr. Bütün Avrupa, sokaktaki özgürlük söylemlerine rağmen, aşikâr veya gizli bir ırkçılıkla boğuşuyor. Bu ırkçılık Almanya veya Hollanda'da, Türk/Arap/Müslüman öğrencilerin yükseköğrenim hakkının kısıtlanmasından onların bir zamanlar Naziler'in Yahudiler'e reva gördüğü *untermensch* (*alt insan*) kategorisine hapsedilmelerine kadar, değişik tonlarda kendisini gösteriyor. Yabancı, güvenlik endişeleri ile iyiden iyiye 'korkunun krallığı'na teslim olmuş dünyamızda hem bir arzu nesnesi hem de içten içe korkulan,

tiksinilen, uzaklaştırmaya can attığımız bir varlıktır. İktidar ancak kronik korkuyla kendisini tahkim eder, ancak onunla birleşerek dehşet verici hale gelir. Anlamın kaybolduğu, Bauman'ın ifadeleriyle, '*bireysel hayatın ötesine uzanan sonsuzluk yapılarının hoyratça sökülüp atıldığı bir dünyada*' birey artık kendi kaçınılmaz yok oluşundan duyduğu korkuyla başa kalmıştır. Böyle bir dünyada düşman yaratmak, hayatta kalma stratejisi olarak öne çıkar.

Muktedirler, mafya şeflerinin kendi 'büyük' işlerini emrindekilere yaptırması gibi, kirli işlerini bizatihi kendileri yapmaz. Sistemler, tahakküm hiyerarşilerini üstten asta doğru giden bir iletişim ve etkileşim modeliyle yaratır; nadiren gidişat bunun tam tersi yönünde olur. Üst tabakadan güçlü bir figür, kendisine düşman olan bir topluluğu tahrip etmek istediğinde, propaganda uzmanları hemen bir nefret programını uygulamaya sokar. İnsanların arasına önce nifak tohumu ekilmeli, nefret galip kılınmalıdır. Farklı gruplara mensup bireylerin, birbirini tecrit edecek ya da birbirlerine acı çeiktirecek, hatta canlarına kıyacak derecede bir diğerinden nefret etmesini sağlayan şey nedir?

Nefret ötekini insanlıktan tenzil-i rütbeye uğratmakla, onu gayrı insanileştirmekle başlar. Zihnin en diplerine ötekini düşmana çeviren propaganda taşları döşenir. Askerin en güçlü motivasyon kaynağı işte bu psikolojik inşadır, ülkemizi ele geçirmeye ve harim-i ismetimize tecavüze cüret edebilen bir düşman imgesi, tüfeklerine nefretin ve korkunun şarjörlerini yükler. Ulusumuzun saflığı tehdit altındadır. Kişide korku hisleri uyandıran, kişinin kendisini iyi hissedebilme yetisini ve toplumun ulusal güvenliğini tehlikeye sokan güçlü bir düşman imgesi, anne ve babaları oğullarını savaşa göndermeleri için teşvik edici olur. Norveç katilinin elde tüfek verdiği pozlar,